

וונטרייט בכנסת

ציה ובאופוזיציה? באיזו מידה שימשו כספים אלה לקשי רת מיפלגות, רשויות מקומיות וגופים ציבוריים אחרים למרכבתו הפוליטית של מר ספיר, מפלגתו וסיעתו? בשעתו יצא הקצת, ובצדק, על המפד"ל, באשר מיישרי ההגדרה מסר עבודות בבית החולים לדיאבטיים לקבלנים שתלמו תרומה — כביכול — למישר תרבותי הקשור במפד"ל. האם כל קרן ספיר אינה אלא רכס של תלויי ניכורים, רכס דמוי הרי החימלאיה?

שאלה 6: באיזו מידה נתרמו לקרן כספים שהיו אחרת נתרמים למגבית בה"ל, ובאיזו מידה באו הכספים מן המגיע למסי הכנסה בארץ?

על כספי המגבית יש פיקוח כלשהו. על כספי המסים יש פיקוח של הכנסת. על כספי הקרן אין פיקוח בכלל. ויעיד מכתבו של המישנה למנכ"ל משרד מבקר המדינה, למוכ"ל תנועת העולם הזה — כוח חדש, בתשובה לדריש תנו לחקור את קרן ספיר, לאמור: «לפי הידיעות אשר בידינו... שר האוצר עוסק בהתרמת התורמים, אולם הכספים אינם נגבים עליהם, ונכנסים לקופות ציבוריות אשר ביקורת המדינה או ביקורת הסוכנות יכולה להיות מופעלת עליהן».

יכולה להיות: **אביעד יפה:** תמשיך לצטט, אל תפחד! שקר רים! שקרים!

אורי אבנרי: אני אקרא את המכתב כולו, אם היושבי ראש יוסיף לי כמה דקות לזמן המוקצב. **אברהם זילברברג:** אל תשכח מה שנעשה בהתיישבות!

אורי אבנרי: אני אקרא את המכתב במלואו: «מדינת ישראל, משרד מבקר המדינה, המשרד הראשי בירושלים, מקור ברזל, רח' רש"י 66, ת"ד 1081, טלפון 226171, תאריך א' אייר תשל"ג, 3 במאי 1973, מיספר 31/1, לכבוד מר אמנון זכרונני, ת.ד. 136, תל-אביב. J.R.»

«נתבקשתי על-ידי מבקר המדינה לענות למכתבך מיום 22.4.73 וברצוני להבהיר: (1) לפי הידיעות אשר בידינו מדובר בכספי תורמים מהארץ ומחוץ לארץ, שנעמדו למתן מטרות מוגדרות בתחום החינוך, הבריאות והסעד. שר האוצר עוסק בהתרת התורמים, אולם הכספים עצמם אינם נגבים עליהם, ונכנסים לקופות ציבוריות אשר ביקורת המדינה או ביקורת הסוכנות יכולה להיות מופעלת עליהם».

ישראל קרגמן: כתוב, «יכולה» **אורי אבנרי:** כספי המסים עוברים דרך הכנסת. הם כפופים לביקורת הכנסת, הביקורת היא חובה חוקית. לפרוייקטים של ספיר הביקורת אינה חובה.

(2) משרדנו מקבל מידע על ההתיישבויות והתרומות שנחשבו, וכו' פרטים על יעד כספי התרומות, כפי שנקבע בתיאום עם התורמים. «מקבל מידע», לא מקבל את כל המידע. נאמר כאן «מידע» בלשון סתמית. (3) הנושא בכללותו נמצא זה זמן מה בעיונו של משרדנו, והמבקר ידווח על כך בהתאם למה שתוצאות הביקורת יחייבו. «לכבוד רב, דוד יובל, משנה למנכ"ל».

כמו בדמוקרטיה עממית

אדוני היושבי ראש, האמת הפשוטה היא שכאן מתגלגל לוח מאות מיליוני לירות, שהיו צריכות להיכנס לקופת המדינה, תחת פיקוח הכנסת, ושהכנסת היתה צריכה להחליט על הוצאתן למטרות הממלכתיות והשירותים ממלכתיים, העוסקים בתפקידים אלה. תחת זאת הן כפופות לראות-עיינו של אדם אחד, המרכז כידו עוצמה כלכלית ופוליטית שאין לסבול אותה כמדינה שאינה רמוקי רטיה עממית.

המיליונים האלה משלמים לשר האוצר כופר קטן, ושר האוצר מונע חקיקת חוקים שיכריחו אותם לשלם מס הכנסה שיתאים לחלקם בהכנסה הלאומית.

אביעד יפה: באישור הכנסת! **אורי אבנרי:** מי זה הכנסת? **ישראל קרגמן:** הוא הכנסת! **אורי אבנרי:** היעשות של הכנסת אינו מאשר, הרוב של הכנסת מאשר את החוקים. הצבעתי נגד כל התקציבים וחוקי המיסים שלכם!

כך זה קורה כמדינת-חוק, במדינת ישראל נתגלה, ששר האוצר איסף תרומות של מאות מיליונים מידי אנשי-עסקים מקומיים וזרים המקווים לחסדיו, ושגורל עסקיהם תלוי בו. במשך שנים הוסתרה עובדה זו מעיניו היציבור והכנסת. מאות מיליונים הועברו ליעדים שונים על-ידי מר ספיר, מאחורי גבן של הממדי שזה והכנסת. מעטפה עבה של סודיות ניסה את הפעולה כזוהי.

כאשר תנועתנו החלה חושפת את הפרשה, בהתמדה ובעיקביות, הומטר על הציבור מטר של כזבים, חצאי-אמיתות והתחמקות, שהופרכו כעבור יום על-ידי בעלי-הם עצמם, בלחץ הגילויים החדשים. הכל לפי מיטב הכללים של ווטרגייט הי מקוריות.

הצעתו של הסנדק

אדוני יושבי-הראש, אנחנו מציעים לכנסת לדון בפרשה זו במליאה, ואנחנו מציעים בדיון זה שהכנסת תטייל על הממשלה לפנות אל נשיא בית-הדין העליון, ימנע ימנה ועדת חקירה ממלכתית על-ידי חוק ועדת-החקירה. אנחנו מציעים שועדה זו תבדוק את השאלות הבאות:

שאלה 1: מי היו התורמים לקרן ספיר עד כה, ואילו סכומים נתן כל אחד מהם? **שאלה 2:** האם הופעל על משהו מן התורמים לחץ ישיר או עקיף, בבחינת «הצעה שאי-אפשר לסרב לה», נוסח הי סנדק?

באיזו מידה היו התורמים תלויים בחסדיו של שר האוצר או בחסדיו אחד ממאות המוסדות דות ששר האוצר שודט בהם שילמו סומטאלי, במישרין או בעקיפין? האם חיש משהו מהם מן יבולע לו ולעסקיו אם יסרב, חיללה, לבקשי תו הארבה של השר הקורן?

שאלה 3: האם קיבל משהו מן התורמים מאת אחד המוסדות האלה טובת-הנאה כלשהי, לפני או אחרי התרומה? השאלה הזאת כימעט עונה על עצמה. במדינת ישראל תלויות כל הפעולות הכלכליות בממשלה, והממשלה היא מר פינחס ספיר. אין שום קריטריונים אובייקטיביים למתן אשראי זול, לקבלת רשיונות, לקבלת מענקים, לשיחורורים ממס ולהענקת הטבות באלף ואחת הצורות האחרות, שיש בהן כדי להפוך אמיד לעשיר, ומיליונר למיליונר-מיליונר. מי יבדוק, מי יכול בכלל לבדוק, מה קיבל, מה קיווה לקבל, כל אחד מן הי תורמים האלה, כאשר נאחו בקרן המיוזבת של מר ספיר?

אחד הכזבים שהופצו בראשית השערורייה היא ש התורמים הישראלים אינם בעלי עסקים בארץ, ועל כן אינם תלויים בשר האוצר, האמנם? האם מר שאול אייזנברג לא העביר את ניהול כל עסקיו העצומים לישראל, והאם לא חקקה הכנסת חוק מיוחד הפוסט אותו מכל מסי-הכנסה בארץ? האם מר יעקב מרדור אינו בעל עסקי ענק בארץ, החל בצי האוניות וכלה במפעלי ציקלון ודקל? במיכרו להובלת בשר קפוא לארץ, זכתה חברתו של מר מרדור, למרות שלא היתה בעלת ההצעה הזולה ביותר. האם מר ויליאמס המנוח לא היה בעל בנק בארץ, בעל יקב וקרענות? האם מר ספיר לא עזר לבנק זה לצאת מקשיים ע"י מתן הלוואה נוחה בסך 10 מיליון ל"י בשעת-הדחק?

רכס של תל-גיבורים

שאלה 4: האם קבלת תרומות אלה ומתן תרומות אלה אינם מהווים עבירות על חוק לתיקון דיני עונשין (עבירות שונח) ו(עובדי ציבור), שלפיו אפילו מי שנותן מתת בחינת, שלח חמד על פני המים — עובר עבירה? **נמצאת בידו חוות-דיעת של מישפטן בכיר, מר מנרל שרף, המענה בפירוט אפששות זו.**

שאלה 5: על פי אילו קריטריונים חילק מר ספיר את התרומות למוסדות השונים, החל בבתי-כנסת וכלה במוסדות-תרבות? באיזו מידה שייכים מוסדות אלה למיפלגות, ושימשו ציבורות להעברת כספים לקופות המיפלגות עצמן, בקאלאי

פיוחס ספיר

רק לעיתים נדירות יורדת הכנסת לרמה כה נמוכה כפי שעשתה השבוע, כאשר העלה ח"כ אורי אבנרי את הצעתו לסדר-היום על פרשת קרן ספיר. שום סיעה אחרת לא הצטרפה ליוזמה זו — כי הכל פוחדים מפני ספיר, או חבים לו תודה על טו בות שעשה להם.

אבנרי ניסח את דבריו בלשון מתונה, והתרכז בהע לאת השאלות המדויקות הטעונות בירור. במשך שעה ארוכה ישבה הכנסת כולה בזומיה, והקשיבה בדרי כות, כשהספסלים מלאים הרבה יותר מן המקובל. על פניהם של כמה וכמה מן הח"כים נצטייר בבירור שהם שמחים שמישהו אומר דברים שהם עצמם אינם מעזים לומר.

אולם בנקודה מסוימת הבינו מקבלי-ההטבות של ספיר, ובעיקר העסקנציקים התלויים בחסדיו, ששתי קתם עלולה להתפרש כחודאה — וכי ספיר מסתכל בהם. ואז גלשו הדברים לסערה של השמצות מצד כל הסי עות, שנהנו מן הקרנות שלו.

צוות טלוויזיה נכח כל העת, אך לא ניגש למצמ למות המוכנות. הוא קיבל הוראה מראש שלא לפרסם דבר על יכוח זה.

כך נרשמו הדברים בפרוטוקול:

היום מ"ט 2094: פעילות שר האוצר גיבוס תרומות והפי קוח עליהן, של חברי-הכנסת אורי אבנרי, רשות הדיבור לחברי-הכנסת אבנרי, **אורי אבנרי:** אדוני היושבי-ראש, כנסת נכבדה, פרשת קרן ספיר הגיעה לכותרות העיתונות, והדרה לתודעת הציבור, כאשר קבעתי שזוהי «פרשת ווטרגייט הישראלית».

אחת הפרשות המרכזיות בשערוריית ווטרגייט, המרעיה דה את אמות הספים של הממשל האמריקאי, נוגעת לתרומתו של המיליונר רוברט ווסקו. ווסקו, הנאשם בשוד 250 מיליון דולר מכספי משקיעים, ושהיה כבר אז נתון לחקירה פלילית, תרם 200 אלף דולר לקרן הבחירות של הנשיא ניקסון, בתיקווה שהחקירה נגדו תופסק, ושהמימשל יעזור לו לרכוש בנק בלבנון. בעיקבות שערורייה זו עומדים עכשיו מישפט פלילי שרהמישפטים ושרהמיסחר לשעבר, יחד עם כמה מעוזי ריו ומקורביו של נשיא ארצות-הברית.